

százados, utóbbi 1910-ben születésének 400 százados emlékét ünnepelték meg velünk hazánkban. Chalmersre valószínűleg már kevesen fognak emlékezni közülünk; én jól emlékszem az ő rokonszenves modorára s az ünnepélyen az angol küldöttség nevében tartott beszédére; de Harrison úr bizonyára mindnyájunknak emlékében él, akik az ő lelkes és lelkesítő beszédeit ünnepélyeinken Kolozsvárt és Déván is hallották. Mindkettőben nem csak egyházunknak, hanem hazánkknak is lelkes barátját vesztettük el. Szálljon sirjokra innen a távolból is egy bús sóhaj!

Egyházunk más ügyeiről az E. K. Tanács jelentéséből fog értesülést nyerni a Méltóságos és Főtisztelendő egyházi főtanács. Tisztelettel kérem, méltóztassék évi jelentésemet tudásul venni és elfogadni.

Az egyházi képviselő tanács évi jelentése.

Méltóságos és Főtisztelendő E. Főtanács!

Egy csöndes, de munkás és hisszük, eredményes egyházi évet zárunk le ezen jelentésünkkel. E. K. Tanácsunk a reá bízottakban nagyobb akadály nélkül járhatott el s részint a múlt évi főtanácsi intézkedések értelmében, részint E. K. Tanácsunk hatása körében igyekeztünk mindent a maga idejében és legjobb meggyőződésünk szerint intézni el. Figyelemmel voltunk egyházunk közérdekeire a szoros értelemben vett hivatalos ügykezelésen kívül is. Egyházközeink s illetőleg egyházközségeink ügyei intézésében köri esperes afiai és más tisztviselőink buzgóságát tapasztaltuk. Felső-, közép- és népiskolánk érdekében a koronként előforduló ügyekben megtettük a szükséges intézkedéseket. Évi munkásságuk eredményéről külön jelentésekben számolunk be. Ki kell emelnünk ezen a helyen, hogy a kereszturi gimnázium építésügye több ízben foglalkoztatta E. K. Tanácsunkat, illetőleg bizottságainkat. Erről is külön jelentésben adunk számot, melyben különösen megnyugtató, hogy a vall. és közokt. miniszter úr a drágasági viszonyokat figyelembe véve újabb tekintélyes segéllyel jött támogatására egyházunknak, aminek hatása a segélyre szánt összegeknél is föltűnően érezhető, miután a megfelelő percent visszafizetéséről már is gondoskodnunk kellett. Ezzel szemben ismét öröndetes eseményszámba megy, hogy a vallás és közokt. miniszter úr az 1848. évi XX. t.-c. alapján adott segélyt 30.000 kor.-val növelte. Hasonlóan öröndetes,

hogy a báró Baldáchy Antal protestáns alapítvány évi jövedelméből az eddiginél 2000 koronával több, összesen 14.000 esik egyházunk részére, amely összegből 13.000 kor. fog jelen Főtanácson kiosztatni.

Az elmúlt 12 hónap alatt iktatóra vétetett 1405 ügydarab. E. K. Tanácsunk tartott 15 ülést, melyeken a 42 tag közül legtöbbször jelen volt 18 tag, egyszer sem volt jelen 11 tag. E. K. Tanács 513 jk. pont alatt hozta meg határozatait, melyek közül kiemeljük a pénzeink kezelésében hozott azt a lényeges módosítást, hogy összes pénzeink és értékpapirjaink kezelését egy pénzüntétre, a Magyar Leszámitoló és Pénzváltóbankra bíztuk. Erről külön részletes jelentés van az E. Főtanács előtt.

Örvendező szívvel vett részt E. K. Tanácsunk abban az ünneplésben, amelyet a király Ófelségének legmagasabb kitüntetése szerzett két érdemes főgondnokunknak: id. Daniel Gábor tiszl. főgondnok urnak és családjának bárói méltóságra emelése, Fekete Gábor főgondnok urnak valószínűs belső titkos tanácsossággal kitüntetésével. A Danielek ősrégi családja a haza szolgálatában hosszú évszázadokon át állott, egyházunknak kezdet óta egyik szilárd oszlopa, veszélyek idején védő bástyája volt. A hőven kiérdemelt új méltóság közhírré tévése alkalmával E. K. Tanácsunk külön üdvözlő levéllel kereste föl tiszl. főgondnok urat, a család fejét és két fiát, dr. Daniel Gábor és Daniel Lajos köri felügyelő gondnok fiait. Bizottságilag és gyűlésünkben is üdvözlöttük Fekete Gábor főgondnok urat, kit az igazságszolgáltatás terén és a társadalom szolgálatában szerzett kitűnő érdemei juttattak a magas méltósághoz. Egyházunkra is háramlík ebből a nagy fényből. Kívánjuk, hogy viseljék hosszú ideig boldog megelegedéssel.

Rokonszenvét és tiszteletét kifejezte E. K. Tanácsunk az Erdélyi Ref. Egyházkerület iránt azzal, hogy képviselőit kiküldötte elhunyt érdemes főgondnoka báró Bánffy Dezső emlékünnepeére.

Közügyigazgató és marosköri esperes, *Kelemen* Albert afiának váratlanul bekövetkezett halála alkalmából E. K. Tanácsunk érdemeit jegyzőkönyvileg méltatta s azzal is kifejezésre juttatta érdemei elismerését és halála feletti részvétél, hogy a temetésre képviselőkül kiküldötte dr. Boros György egyh. főjegyző és Vári Albert vallásnár afiait, akik a temetésen beszédet mondtak és E. K. Tanács koszoruját a koporsóra helyezték.

Kriza János b. e. püspökünk egyházi dolgozatai kiadása iránt az előkészítő lépéseket megtette E. K. Tanácsunk. A kiadásra alkalmas dolgozatok ki vannak választva. Jelenleg revízió alatt állanak.

Egyházi klenodiumainknak szakértői megvizsgálása, leírása és kiadása iránt lépéseket tettünk. Kelemen Lajos tanár afiát megbiztuk, hogy az ügyben eljárjon. Ő megnyerte dr. Pósta Béla egyet. tanár urat a szakértői vélemény megadására. A kolozsdoboka-köriek immár beküldettek és a leggondosabb ellenőrzés mellett kiadtak a szakértőknek.

A *jótekonyság* igen szépen nyilvánult meg az elmúlt esztendő alatt is. A nagyobb alapítványok közül itt megemlítjük h.-ujfalvi ny. lelkész Tibáld József és neje Petke Vilma szép alapítványait, melyeket a teológiai intézet (4000 K), a kolozsvári főgimnáziumi (4000 K) és kereszturi gimn. tanulók segélyezésére (8000 K) adtak. Csak a közelebbi napokban jutott E. K. Tanácsunk birtokába Deréky Gyula úr 20.000 korona alapítványa, melyben elhunyt neje báró Gyórfy Róza hitrokon kívánságát teljesítette a maga részéről is táplált rokonszenvenvel egyházunk iránt. Az önálló alapítványokról külön előterjesztéseket teszünk.

E helyen hálás elismeréssel jelenthetjük, hogy:

Péterffy Zsigmond úr az alapítványát újabban gyarapította 50 K. Most ez alapítvány, 763 K 12 fill.

Dr. Ferencz József konviktusi segélyre egy teljes díjba újból adott 250 K.

A főtanácsi bizottság gyarapította a nyomda-alapot 290 K. Az alap most: 1571 K 63 fill.

Kovácsy Sándor az áldamosi egyházközségnek tett alapítványt 400 K.

Özv. Huszár Mihályné nagyajtai egyházközségnek tett alapítványt 100 K.

Kiegészítették alapítványukat:

Ferencz József püspök és neje 500 K-val, most 2710 K 36 fillér.

Benkő Mihály 600 K-val, most 5164 K 80 fill.

A Székelykereszturi Népbank Borbáth Dániel emlékére 100 K.

Az 1874. végzett osztály alapítványához az osztály nevében dr. Boros György afia beadott 795 K 09 fill. s ezzel az alapítvány, 1192 K 75 fillérre emelkedett.

A bölöni egyházközség 5000 K konviktusi alapítványát 6000 K-ra emelte.

Gr. Wass Albertné urhölgy emlékére gr. Wass Béla úr útján a néhai kívánsága szerint konviktusi célra 500 K

Özv. Viályos Albertné a keresztúri gimnáziumhoz fé je emlékére 100 K.

Vadász József és neje tett alapítványt a csekefalvi egyházközségnek 200 K.

Dr. Kiss Árpád tett alapítványt a szentkirályi egyházközségnek 100 K.

Benedek János és neje a kadácsi egyházközségnek 100 K.

Vajna Ferenc nevére örökösei az adámosi egyházközségnek 200 K.

Konviktusi alapítvány-adományokat adtak a következő kolozsvári pénzintézetek:

Erdélyi Bank 100 K, Népbank 20 K, Gazdák Hitelszövetkezete 30 K, Erdélyrészi tanítók-bankja 10 K, Korona Bank 50 K, Közhasznú Takarékpénztár 100 K, Magyar Leszámitoló és Pénzváltóbank 100 K, Mezőgazdasági Bank 30 K.

Sharpe Emilia urnő Londonból megküldötte az arc-képét testvérének, Miss Matilda Sharpenak. A képet maga az ajándékozó festette. A kit ábrázol, jótékony, szíví és nagylelkű alapítója a londoni Channing House Schoolnak, hol már oly sok leányunk tanult a festőnő alapítványán, akinek másik nagybecsű alapítványáról a múlt évben tettünk jelentést. A képet elhelyeztük E. K. Tanácsunk termébe és kifejeztük köszönetünket az olyannyira kedves ajándékért. Még csak azt szeretnők, ha magának a festő-alapítónak is meg volna a képe.

Az E. K. Tanács a Dávid Ferenc emlék-alapból az udvarhelyi körben kiadott Dávid Ferenc füzetekre 150 K, a Dávid Ferenc Egyet kiadványaira 400 K segílyt adott.

Néhai Molnár Sándor jogügyész afia örököseinek ügyvédi eljárás díj címen végkielégítésül 600 K fizetett ki, a múlt évben adott 1000 K-án kívül.

E helyen említjük meg, hogy dr. Kossutány Ignác egyetemi tanár úr kegyeskedett Egyházbjogtanából 300 példányt ajándékképen rendelkezésünkre bocsátani, hogy könyvtárainkat, lelkészeinket és hittani intézetünket ellássuk vele. Mély, hálára kötelező szivességéért e helyen is köszönetet nyilvánítunk.

E. K. Tanácsunk mindenik adományáért kifejezte köszönetét.

Több kisebb és nagyobb *építkezés* és átalakítás fordult elé a múlt évben is E. K. Tanácsunk felülbirálásával és jóváhagyásával.

Két új *templom* épült s a régiek javítottak:

Magyarsároson befejeztetett az új templom építése. Intézkedtünk, hogy az egyházközség érdekes és bizonyos tekintetben műbecsű fatornya meghagyassék és gondoztassék, annál is inkább, mivel jól használható.

Füzesgyarmati egyházközségünk nagy áldozatkészséggel kiegészítette a templomát toronnyal és ellátta harangokkal.

Kövenden, Vadadon és Sepsikőröspatakon a templomon lényeges átalakítás eszközöltetett. S.-Kőröspatakon az orgona megújítatott. Hódmezővásárhelyen elkészült a díszes új templom.

Nagyobb befektetést igénylő építésre, illetőleg vásárra adtunk fölhatalmazást a petrozsényi és segesvári egyházközségeknek. Mindkettő papilakot és imaházat is épített. A segesvári teljesen új és még nem használt házastelket vett meg előkelő helyen. Meglevő tőkéjén kívül 24.000 korona kölcsönnel fogja fedezni, melyhez segélyalapjaink nagyobb összeggel kell hogy járuljanak. A petrozsényi egyházközségnek a helyet az államkincstár ajándékozta. Az építés költségeire kölcsönért fölhatalmazást adott.

Dévai leányegyházközségünk a tervbe vett templom építésének végrehajtására E. K. Tanácsunkat kérte föl. Már meglévén adva az engedély, a helyre, erről okmányszerű nyilatkozatot kértünk és az előkészítő munkálat keresztülvitelére bizottságot küldöttünk ki.

Ezzel kapcsolatban említjük meg, hogy dr. Boros György afia az Unitárius Közlöny gyűjtését 650 K-t. a dévai templomra beadta és a templomalapba kezelésre átvettük. Miss Katharine Weller, aki dévai ünnepségünkön jelen volt, újból 5 dollárt küldött az építés céljaira.

Új díszes papiház épült Tordán, melynek költségei fedezésére az egyházközséget 30.000 kor. kölcsön fölvételére hatalmaztuk föl.

Homoródjfaluban, Kolozson, Dicsőszentmártonban a papilakot lényegesen kijavították és bővítették.

A marosszentkirályi társegyházközség vagyona kezelését a m.-vásárhelyi egyházközségre bíztuk, miután a marosszentkirályi egyházközség annyira elnéptelenedett, hogy a kezelést és ellenőrzést nem végezheték szabályszerűen.

Jóváhagytuk a fűzesgyarmali egyházközségnek a maga viszonyai szerint alkotott egyházadózási szabályzatát, a bölöni egyházközségnek az állammal kötött szerződését az egyház iskolatelke használatáról, a tordai egyházközségnek eladtuk a volt gimnázium birtokához tartozó 5 drb. kisebb külsőséget. Jóváhagytuk a szerződését a felsőrákosi és korondi egyházközségeknek temetőhely vásárlásáról, a marosvásárhelyinek egy belsőtelke eladásáról, a szentmihályfalvinnak birtokrészének vasúti célra kisajtításáról. A torockói és szentmihályi egyházközségeket fölhatalmaztuk faeladásra.

A *belsőemberi nyugdíjintézetből* utalványoztuk a nevelési járulékot Gál Miklós volt s.-kőröspataki lelkész ár-

váinak, az özvegyi nyugdíjat özv. Tibáld Józsefné lelkésznének, özv. Kelemen Albertné lelkésznének. Kiutaltuk a megfelelő nyugdíjat és temetési járulékot özv. Csegezy Lászlóné lelkésznének, a temetési járulékot özv. Kozma Diménné lelkésznének.

Folyamodtunk a vallás és közoktatási miniszter úrhoz, hogy a lelkészek kongruáját pótolja 20 koronával, mert a belső emberi nyugdíjintézetbe fizetett és levonásba veendő összeg nem 60 K, amint először be volt jelentve, hanem 80 K. A miniszter kérésünket sajnos, nem teljesítette.

Fölvettük a nyugdíjintézetbe új tagokul ifj. Bartók Endre, Lőrinczy Domokos, Keresztési Dénes, Székely Kelemen, Bárka József, Gál Mózes, Sebe Ferenc új lelkész fiait.

Államsegélyt élvezett egyházunk különböző címeken ebben az évben is. Első helyen említjük, hogy tanítóinknak a miniszter úr kiutalt személyenként 150 K drágasági segélyt.

A segesvári lelkésznek kiutalt 400 K kongruát, ellenben nem teljesítette kérésünket a brassói, fogarasi és petrozsényi lelkészek kongruasegélye ügyében.

Kolozsvári és keresztúri gimnáziumainkat a kormánybiztos, Kuncz Elek úr meglátogatta s hasznos útbaigazításai mellett megelégedését nyilvánította. Ezúttal is kifejezte a keresztúri gimn. építkezések sürgős szükségét. Erről külön előterjesztésünk lesz.

Kolozsvári főgimnáziumunk új rendes tanára, dr. Varga Béla, ünnepélyesen béiktatott, zene- és énektanítója Sándor Jánossal együtt igen szép ünnepély keretében f. évi ápr. 11-én. A Berde Mózsza-alapítvány 1000 K tanári jutalomdíja Hidegh Mihály tanárnak adatott. Gálfalvi Sámuel keresztúri gimn. tanárnak külföldi tanulmányútra 600 K segélyt adtunk.

Tanáraink fizetését és lakáspénzét az állami tanárokénak megfelelően rendeztük és a különbözetet f. évi jan. 1-től folyóvá tettük. Teológiai tanáraink ugyanazért jelen Főtanács elébe folyamodást terjesztenek.

A megfelelő korpótlékot kiutaltuk: dr. Szolga Ferenc, Szentmártoni Kálmán keresztúri, dr. Barabás Ábel, Kovács Kálmán kolozsvári tanár és Régeni Áron kolozsvári elemi isk. tanító afiának.

Tanintézezeink tanárai rendes évi értekezletüket megtartották Kolozsvárt máj. 30-án. Főhatalmaztuk az elnökséget az értekezések kinyomatására.

Kolozsvári főiskoláink az öt évenként tartani szokott jóltevők emlékünnepeét okt. 26-ára tűzte ki.

Összes pénzvagyron 1911. év végén ..	229.524 K 34 f.
Előző évinél több	7.232 „ 99 „
Összes teher	371.490 „ 18 „
Előző évinél kevesebb	105.098 „ 26 „

II. A kolozsdobokai egyházkörben az egyházközségekben az 1911. év végén:

Összes bevétel volt	6.558 K 53 f.
„ kiadás „	5.818 „ 45 „
Pénzmaradvány ..	740 K 08 f.
Közalap vagyona	2.737 K 86 f.
Magtáralap „	10.628 „ 16 „
Kepealap „	200 „ — „
Építési alap „	550 „ — „
Orgona alap „	359 „ 84 „
Vegyes alapok vagyona	350 „ — „
Összesen ..	15.565 K 94 f.
Előző évinél több	1.208 K 97 f.
Adósság	9.020 „ — „
Előző évinél kevesebb	1.070 „ — „
Az évi kegyes adományok és közmunkák értéke	638 „ — „

III. Az aranyostordai egyházköri egyházközségekben az 1911. év végén:

Összes bevétel volt	68.085 K 78 f.
„ kiadás „	58.441 „ 90 „
Pénzmaradvány ..	9.643 K 88 f.
Közalap vagyona	66.948 K 76 f.
Kepealap „	113.990 „ 55 „
Magtáralap „	611 „ 05 „
Orgona alap „	142 „ 66 „
Toronyalap „	880 „ 91 „
Vegyes alapok vagyona	9.497 „ 01 „
Összesen ..	201.714 K 82 f.
Előző évinél kevesebb	1.102 K 77 f.
Adósság	7.936 „ 37 „
Előző évinél több	1 000 „ 15 „
Gabona vagyon	137 Hl. 92 l.
Előző évinél kevesebb	35 Hl. 15 l.
Az évi kegyes adományok és közmunkák értéke	3.892 K 57 f.

IV. A kükküllői egyházköri egyházközségekben az 1911. év végén:

Összes bevétel volt	27.373 K 42 f.
„ kiadás „	24.867 „ 15 „
Pénzmaradvány ..	2.506 K 27 f.

Közalap vagyona	8.165 K 45 f.
Kepealap „	16.160 „ 20 „
Magtáralap „	288 „ 56 „
Építési alap „	2.639 „ 57 „
Orgona alap „	1.403 „ 51 „
Templom- és toronyalap vagyona	13.167 „ 78 „
Iskola alap vagyona	291 „ 98 „
Vegyes alapok vagyona	31.209 „ 03 „
Összesen ..	73.826 K 08 f.
Előző évinél keveseb	790 K 51 f.
Adósság	20.611 „ 01 „
Előző évinél több	4.762 „ 31 „
Gabona vagyon	110 Hl. 10 l.
Előző évinél több	12 Hl. 66 l.
Az évi kegyes adományok és közmunkák értéke	5.742 K 91 f.

V. A *marosi* egyházköri egyházközségekben az 1911. év végén:

Összes bevétel volt	99.146 K 13 f.
„ kiadás „	91.367 „ 10 „
Pénzmaradvány ..	7.779 K 03 f.
Közalap vagyona	53.194 K 71 f.
Kepealap „	41.010 „ 71 „
Magtáralap „	799 „ 68 „
Építkezési alap vagyona	9.277 „ 49 „
Iskola alap „	2.188 „ — „
Vegyes alapok „	57.266 „ 83 „
Összesen ..	171.516 K 45 f.
Előző évinél több	15.730 K 02 f.
Adósság	63.370 „ 62 „
Előző évinél több	6.699 „ 53 „
Gabona vagyon	290 Hl. 47 l.
Előző évinél kevesebb	81 Hl. 82 5 l.
Az évi kegyes adományok és közmunkák értéke	2.717 K 04 f.

VI. A *székelykeresztúri* egyházköri egyházközségekben az 1911. év végén:

Összes bevétel volt	58.200 K 95 f.
„ kiadás „	46.983 „ 88 „
Pénzmaradvány ..	11.217 K 07 f.
Közalap vagyona	41.458 K 02 f.
Magtáralap „	2.013 „ 97 „
Kepealap „	34.683 „ 94 „
Építkezési alap vagyona	70.536 „ — „
Orgona alap „	6.621 „ 71 „

Templom- és toronyalap vagyona	11.984 K 09 f.
Iskola alap vagyona	5.728 „ 10 „
Vegyes alapok „	53.537 „ 08 „
Összesen ..	237.779 K 98 f.
Előző évinél kevesebb	8.552 K 68 f.
Adósság	53.388 „ 28 „
Előző évinél kevesebb	7.362 „ 86 „
Gabona vagyon	779 Hl. 05 l.
Előző évinél kevesebb	273 Hl. 75 l.
Az évi kegyes adományok és közmunkák értéke	10.602 K — f.

VII. Az *udvarhelyi* egyházköri egyházközségekben az 1911. év végén :

Összes bevétel volt	28.579 K 86 f.
„ kiadás „	25.838 „ 82 „
Pénzmaradvány ..	2.741 K 04 f.
Közalap vagyona	18.191 K 91 f.
Kepealap „	35.207 „ 91 „
Magtáralap „	2.517 „ 97 „
Építkezési alap vagyona	12 „ 24 „
Orgona alap „	991 „ 03 „
Templom- és toronyalap vagyona	12.930 „ 60 „
Iskola alap vagyona	4.648 „ 62 „
Vegyes alapok „	18.692 „ 18 „
Összesen ..	95.733 K 50 f.
Előző évinél kevesebb	9.285 K 01 f.
Adósság	31.299 „ 70 „
Előző évinél több	3.531 „ 50 „
Gabona vagyon	1.389 Hl. 14 l.
Előző évinél kevesebb	129 Hl. 04 l.
Az évi kegyes adományok és közmunkák értéke	4.928 K 79 f.

VIII. A *felsőfehéri* egyházköri egyházközségekben az 1911. év végén :

Összes bevétel volt	36.353 K 84 f.
„ kiadás „	31.030 „ 26 „
Pénzmaradvány ..	5.323 K 58 f.
Közalap vagyona	7.342 K 82 f.
Magtáralap „	2.021 „ 94 „
Kepealap „	3.581 „ 96 „
Építkezési alap vagyona	725 „ 50 „
Orgona alap „	947 „ 40 „
Templom- és toronyalap vagyona	7.962 „ 01 „
Vegyes alapok vagyona	2.862 „ 32 „
Összesen ..	30.767 K 53 f.

Előző évinél több	4.057 K 99 f.
Adósság	5.146 „ 53 „
Előző évinél több	2.696 „ 53 „
Az évi kegyes adományok és közmunkák értéke	1.565 K 60 f.

IX. A *háromszéki* egyházköri egyházközségekben az 1911. év végén:

Összes bevétel volt	103 892 K 24 f.
„ kiadás „	77.968 „ 27 „
Pénzmaradvány ..	25.923 K 97 f.
Közalap vagyona	40.749 K 34 f.
Kepealap „	3 471 „ 11 „
Magtáralap „	3.828 „ 66 „
Építkezési alap vagyona	2.446 „ 75 „
Orgona alap „	1.711 „ 66 „
Toronyalap „	931 „ 67 „
Iskola alap „	41 „ 25 „
Vegyes alapok „	311.253 „ 38 „
Összesen ..	390.357 K 79 f.
Előző évinél több	29.755 K 98 f.
Adósság	6.858 „ 24 „
Előző évinél több	2 698 „ 54 „
Gabona vagyon	1.304 Hl. 38 l.
Előző évinél kevesebb	42 Hl. 48 l.
Az évi kegyes adományok és közmunkák értéke	2.898 K 39 f.

X. A *duna-tiszamenti* egyházköri egyházközségekben az 1911. év végén:

Összes bevétel volt	81.299 K 26 f.
„ kiadás „	77.097 „ 40 „
Pénzmaradvány ..	4.201 K 86 f.
Közalap vagyona	12.767 K 87 f.
Magtáralap „	2.600 „ 87 „
Kepealap „	300 „ — „
Építkezési alap vagyona	750 „ 73 „
Toronyalap „	172 „ 78 „
Vegyes alapok „	1.707 „ 42 „
Összesen ..	22.500 K 66 f.
Előző évinél kevesebb	10.455 K 22 f.

ami a történt építkezésekben és adósság törlesztésekben találja magyarázatát.

Adósság	54.690 K — f.
Előző évinél kevesebb	10.739 „ 49 „
Az évi kegyes adományok és közmunkák értéke	5.148 K 42 f.

A kimutatások szerint az egyházkörökben 1911. év folyamán tett kegyes adományok és közmunkák értéke 38033 K 72 fillért teszen ki, mely összeg 2332 K 58 fillérrel több az előző évinél. Az E. K. Tanács köszönettel vette tudomásul az áldozatkészséget és egyházköri esperes afiai útján kifejezte köszönetét a következő kegyes adományokért:

Aranyostordai körben. A *bágyoni* egyházközségben Debiczky Sándorné 100 kor. értékű urasztali pohárterítő és a nő hívőknek 120 korona értékű urasztali és papszéki terítő adományáért. A *komjátszegi* egyházközségben Gálfi András lelkésznek épületek javítására 30 kor. és a híveknek harmoniumra tett 214 K 65 fill. adományáért. *Kövendi* egyházközségben az aranyosszéki Takarékpénztárnak templomjavításra tett 50 kor. adományáért. *Szindi* egyházközségben Bors Mihálynak templomkerítés javításra 300 kor. Király József és Bors Mihálynak papi lakóház javára 600 kor. értékű anyag és dr. Lőrinczy Ákosnak 40 kor. adományáért. *Tordatúri* egyházközségben a híveknek harmoniumra tett 90 K 90 fill. adományáért. *Toroczkószentgyörgyi* egyházközségben a híveknek toronyóra tett 623 K 40 fill. adományáért. *Várfalvai* egyházközségben a híveknek magtáralapra pénz és gabonában tett 207 K 99 fill. adományáért. *Verespataki* egyházközségben Imreh Józsefnek templomi berendezésekre tett 100 K és Raffay Zsigmond lelkésznek alapítványa gyarapítására tett 400 kor. adományáért.

Küküllő körben. A *dicsőszentmártoni* egyházközségben özv. Szabó Ferencnének 200 K értékű urasztali pohárért. A *marosszentbenedeki* egyházközségben Biró Pálnénak 50 K értékű urasztali pohárért, Biró Pál lelkésznek a lelkészlak javára tett 36 K adományáért. Az *ádamosi* egyházközségben dr. Kovácsy Sándornak 400 K alapítványáért. A *magyarsárosi* híveknek a templomépítésre tett 1657 K adományáért és Inczeffi Áronnak orgona alapra 130 K gyűjtéséért.

Marosi körben. *Szentgericei* egyházközségben özv. Farkas Miklósné 40 K értékű urasztali kenyértakaró adományáért. A *nyomáti* egyházközség híveinek közmunka és pénzben tett 1251 K 33 fill. értékű adományáért. A *székelytompai* egyházközségi célra Nagy Miklós 100 K, Gál Elek lelkész és Török Elek tanító együttes 50 K adományáért. A *nyárádszentmárton-csikfalvi* egyházközségben a közbirtokosságnak iskolai célra tett 36 K adományáért. *Jobbágyfalván* Fazakas Györgynek templomkapura adott 50 K adományáért. Csongvay Lajos egyházköri felügyelő gondnok afiának az egyházkörben konfir-

mált növendékek részére 33 K értékű kis bibliákért, mely kegyes adomány már 13 év óta gyakoroltatik.

Keresztúri körben. Pipei egyházközségben Bálint Domokos családjának templom céljára tett 300 K adományaért és a távollevő egyháztagoknak templom céljára tett 384 K adományaért. *Bőződi* egyházközségben Szalontai Béláné 30 K értékű urasztali kehely adományaért. *Magyarzsákodi* egyházközségben özv. Palatka Dánielnének 32 K értékű gyászlófogó adományaért. *Korondi* egyházközségben Biró Domokos és nejének 64 K értékű urasztali kehely adományaért. *Szentábrahám*i egyházközségben Lőrinczy Dénes egyházköri felügyelő-gondnok közszükségletekre tett 50 korona adományaért. Csekefalvi egyházközségben Vadász József 200 K alapítványáért. *Piátfalvi* egyházközségben özv. Fazakas Dénesné 30 K értékű urasztali kancsó s terítő és özv. Táncoz Miklósné 36 K értékű urasztali terítő adományaért. *Nagykadácsi* nőknek 81 K 70 fill. értékű szószék takaró és a *kiskadácsi* nőknek 64 K 90 fill. értékű urvacsorai pohár és kenyértartó adományaért. *Siménfalvi egyházközségben* Joó Elek és neje Elekes Juliánna templom és toronyépítés céljára tett 2000 kor. ígéretadományaért. Felsőbencédi, eschétfalvi, kadácsi, medeséri, kedei, székelyszentmiklósi, pipei, magyarzsákodi, ravai, firtosváraljai, firtosmartonosi, székelyszentmihályi, újszékelyi, székelykeresztúri egyházközségeinkben lakó híveknek részint közmunkában, részint közadakozásban tanúsított buzgó áldozatkészségükért.

Udvarhelyi körben. Az *oklándi* egyházközség javára az Udvarhelymegyei Takarékpénztár 50 K, Pál Ferenc lelkész és nejének templomi felszerelésekre tett 100 K adományaért. A *homorodszentpáli* egyházközségben Szabó Gábor és neje 300 K alapítványáért. A *városfalvi* egyházközségben özv. ifj. Zoltán Sándorné 95 K értékű papi és szószék takaró adományaért. A *lokodi* egyházközségben lakó híveknek a templom építéshez közmunka és pénzben tett 2209 K értékben való hozzájárulásukért.

Felsőfehér körben. Féminger Henrik brassói lakosnak az *ürmösi* egyházközség javára tett 200 K értékű szószéktakaróért. Antal Miklós és nejének az alsórákosi egyházközség javára tett 30 K adományaért. Dr. Kozma Jenő ügyvédnek a *dalki* egyházközség javára tett 100 K adományaért. Az *Olthévi* egyházközség javára Lukács Mártonné szül. Barta Zsuzsánna 200 K alapítványáért a hívek buzgóságából tett 651 K értékű közmunkájáért Molnár János és lársainak orgona alapra tett 110 K adományaért.

Háromszéki körben. *Sepsikőröspataki* egyházközség-

ben Bedő Albert 100 K, Imreh József 50 K, Szinte Ferenc 50 K, Szinte Gábor 50 K templom és toronyra tett kegyes adományaiért. Az egyházközség tagjainak építkezéseknél teljesített nagyértékű köz munkáért. A *nagyajtai* egyházközségben özv. Huszár Mihályné 100 K alapítványáért, dr. Ferenczy Gézának orgonára tett 100 K adományáért s e célra közgyűjtésből befolyt 344 K adományáért, brassói egyházközségben az egyházközség javára a városi tanács 200 K és a Brassói Népbank 100 K adományáért.

Duna-Tiszamenti körben. Hódmezővásárhelyi egyházközségben Kovács József egyházköri felügyelő gondnok és neje Czimmermann Anna urnőnek templomi felszerelésekben tett 960 K értékű adományáért. Gulyás János és nejének 50 K értékű keresztelőkannáért, Boros Áronnak templomra tett 30 K, a híveknek templomra tett 350 K 60 fill., Kiss Bertalannak templomi két márványtáblában tett 180 K értékű adományáért. A *fűzesgyarmati* egyházközségben a híveknek toronyépítésre és harangok beszerzésére tett 3363 K 04 fill. kegyes adományáért.

Köszöntő a Berde-serleggel.*

A hálának, kegyeletnek és tiszteletnek magasztos érzelmeivel áldozunk ma és mindenkor Berde Mózsia emlékének.

Hazafiság, erős fajszeretet, mély vallásos érzés, lan-kadatlan munkásság, gazdaságos takarékosság, önzetlen áldozatkészség, az erős férfi léleknek a nemes jellemvonásai, összpontosultak nagy jóltevőnkben.

Az óvatos és tetteit mindig előre gondosan megfontoló férfi, midőn sokat hányalott szegény hazánk egén vészfelhők tornyosultak, bátran és elszántan lépett a küzdők sorába és a rábizott fontos feladatokat hazafias szelleme sugalta határozottsággal teljesítette; szabadságharcunk gyászos eleslével pedig hazafi bánattal, de nyugodt megadással viselte annyi derék honfitársával együtt a vértanúság lóvis koronáját hosszú várfogsága alatt.

Erős fajszeretetére vall, hogy alkotmányos életünk újra ébredése után kitarló, fáradhatatlan munkával, leküzdve a sok gáncsot és akadályt, visszaszerezte székely véreinek jogtalanul elkobzott nagy közvagyonát, de egyúttal bölcs előrelátásával biztosította a visszanyert vagyon jövedelmeinek állandóan a székely nép boldogítására és művelődésére fordítását.

Már ifjú korában törekedett egyházának szolgálatot tenni az egyházunk életében századok óta vezérszerepet vívő család nemes szívű fiának, a szigort szeretettel enyhítő módszerével, a szó valódi értelmében való nevelésével. Hogy e törekvését mily szép siker koronázta, fényesen igazolja a mi szeretetünkkel körülvelt, évtizedeken át főgondnokunknak, ez idő szerént tiszteletbeli

* Elmondotta 1912. okt. 27-én a Berde-ebéden Gyöngyössy Béla.